

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜLKE VE ÜNİVERSİTE SEÇİMİNDE ETKİLİ FAKTÖRLER: VAKIF ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Serhat TEKELİOĞLU

Fatih Üniversitesi Tıp Fakültesi Uluslararası Öğrenci Ofisi Müdürü
Doktora Öğrencisi
E-posta: tekeli@fatih.edu.tr

Hakan BAŞER

Fatih Üniversitesi Ankara Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi
Doktora Öğrencisi
E-posta: hbaser@fatih.edu.tr

Muhammet ÖRTLEK

Fatih Üniversitesi Tıp Fakültesi Destek Hizmetleri Müdürü
Doktora Öğrencisi
E-posta: muhammetortlek@fatih.edu.tr

Cumhur AYDINLI

Fatih Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilgi İşlem Müdürü
Doktora Öğrencisi
E-posta: caydinli@fatih.edu.tr

Özet

Globalleşen dünyamızda uluslararası öğrenciler, gelişmiş olan batılı ülkeler başta olmak üzere pek çok ülkede önemli bir insan kaynağı olarak ortaya çıkmakta, ekonomik kalkınma ve uluslararası rekabete azımsanmayacak bir katkısı görülmektedir.

Ülkemizin bölgede güçlü ve stratejik konumunun gün geçtikçe daha da önemli hale gelmesi, uluslararasılaşma, medeniyetler ve kültürler arası diyalog ve etkileşimlerin artması, globalleşen dünyada ve özellikle uluslararası öğrenci değişimlerinin arttığı günümüzde, ülkemizdeki üniversitelerin bu anlamdaki sorumluluğunu da artırmaktadır.

Bu çalışmada son yıllarda eğitimde yeni bir cazibe merkezi olarak ortaya çıkan ülkemizin uluslararası öğrencilere ev sahipliği yapması ve özellikle ülkemize vakıf üniversitelerini tercih ederek gelen uluslararası öğrencilerin ülkemizi ve ülkemizdeki üniversiteleri seçmelerindeki etkili faktörler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası Öğrenci Değişimi, Vakıf Üniversiteleri*

Alan Tanımı: *Uluslararasılaşma, Uluslararası Organizasyonlar*

FACTORS EFFECTING THE INTERNATIONAL STUDENTS TO SELECT COUNTRY AND UNIVERSITY: A CASE STUDY OF FOUNDATION UNIVERSITY

Abstract

In our global world, international students come out as a vital human resources in many countries; especially in developed western countries, a substantial additive is seen in international competition and economical development.

Because of the fact that, strong strategic position of our country in the region has become more and more important, internationalization, dialogue between civilizations and cultures and interactions increased. In today's globalized world, and especially increased the number of international student exchanges, increased the responsibility of universities in our country in this sense.

Through this study, it is searched that; recently our country has become a new center of education attraction and our hospitality, moreover especially the effective factors of why the international students choose our country and our universities.

Key words: *International Students, Student Exchange, Foundation Universities*

Jel Code: F20, I23, N30

1. GİRİŞ

Üniversitelerin, ülkemizde ve özellikle tüm dünyada ekonomiye olan katkıları azımsanmayacak kadar önemlidir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler özellikle 60'lı yıllardan itibaren öğrencilerini gelişmiş ülkelere göndererek bilgi ve teknoloji transferini hedeflemiştir. Bu nedenle İngiltere, Almanya, ABD ve Avustralya gibi ülkeler 60'lı yıllardan itibaren yükseköğretim sektörüne yatırım yapmaya başlamışlardır. Bu ülkelerin bugün sahip oldukları uluslararası öğrenci potansiyelinin altında o yıllarda yaptıkları yatırım olduğu söylenilebilir.

Uluslararası öğrencilerin buldukları ülkenin ekonomisine direk katkıları ile birlikte, üniversitelere, araştırma merkezlerine ve enstitülere, bilimsel araştırma ve geliştirme kapasitelerine, önemli katkılar sağlamakta ve uluslararası rekabet güçlerini artırmaktadır (Mahmut ÖZER, 2012). Bu bağlamda gelişmiş ülkeler, uluslararası öğrencilerden yıllardır büyük gelirler elde etmektedir. Örneğin ABD'de 2004 yılında uluslararası öğrencilerin ülke ekonomisine katkısı 13,3

milyar dolardır. (Opendoors, 2005). Avustralya'da bu katkı 2010 yılında 19,1 milyar dolar iken, İngiltere'de 8 milyar pounddur. Yeni Zelanda'da ise uluslararası eğitimin ülke ekonomisine katkısı 2 milyar dolar düzeyindedir. (Roslyn Kunin and Associates, Inc.,2009).

Küreselleşen dünyada gelişmiş ülkeler uluslararasılaşma ile çok sayıda uluslararası öğrenciden önemli düzeyde gelirler elde etmektedirler. Yükseköğretimde uluslararasılaşma öğrenci hareketliliği olarak tanımlanmaktadır. OECD ve UNESCO istatistikleri incelendiğinde görülmektedir ki, dünya genelinde 1975 yılında sadece 0,8 milyon olan uluslararası öğrenci sayısı dört katından da daha fazla artarak 2009 yılında 3,7 milyona yükselmiştir (OECD, 2011).

Dünyada dolaşımda olan en çok uluslararası öğrenciler sırasıyla, Çin, Hindistan ve Kore' ye aittir. Dünyada kayıtlı uluslararası öğrencilerin %52 'si Asyalı öğrencilerdir.

Genel olarak uluslararası öğrencilerin dolaşımını etkileyen faktörler iki ana grupta toplanabilir. Bu faktörlerden birincisi, bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye gitmesinde itici ve etkili olan sosyal, ekonomik ve politik faktörlerdir ve PUSH faktör olarak isimlendirilebilir. İkinci olarak uluslararası eğitim için gideceği ülkedeki motive edici, çekici faktörler ise PULL faktör olarak isimlendirilebilir (Mazzarol and Soutar,2002). Bazı araştırmacılara göre uluslararası öğrencilerin dolaşımını etkileyen faktörler şunlardır Bass (2005), Fam (2000), Hiu (2001),Hung et al. (2005), MeiLi (2007), Mazzarol and Soutar (2002) and Zhao and Guo (2002), (Mazzarol and Soutar,2002).;

- Gidilen üniversitenin bilimsel yeterliliği ve dünya başarı sırasındaki yeri,
- Gidilen üniversitenin uluslararası eğitime yaklaşımı, kontenjanları,
- Öğrenim ücretleri, yaşam giderleri, seyahat giderleri ve sosyal maliyetler,
- Coğrafi yakınlık,
- İklim, çevre koşulları, yaşam tarzı, güvenlik durumu, ırk ayrımcılığı,
- Akraba, aile ve arkadaşların tavsiyeleri,
- Mezuniyet sonrası iş imkanları ve göçmenlik fırsatı olup olmadığı,
- Burs imkanları

Bu faktörlere ilave olarak, dünya genelinde ve ülkemizde uluslararası öğrencilerin sayılarının artmasında etkili olan diğer faktörler şöyle sıralanabilir;

- Öğrenci hareketliliği ve öğrenci değişim imkânlarının artması,(Erasmus, Mundus gibi)

- Teknolojinin gelişmesiyle seyahat imkanlarının artması ve seyahat ücretlerinin ucuzlaması,
- Uluslararasılaşan ortak müfredat programları (bu bağlamda ortak ECTS kredilendirme sisteminden bahsedilebilir),
- Türk üniversitelerinin sayılarının ve dışa açılımlarının son yıllarda artması,
- Devletin uluslararası öğrencilere yönelik tanıtım ve teşvikleri,
- Ülkemizin adının ve eğitim kalitesinin dünyaya açılan Türk okulları ile son yıllarda bilinirliğinin artması,
- Sosyal, kültürel, dini ortak paydaların olması.

Ülkemiz bir taraftan uluslararası öğrencilere kapılarını aralamaya çalışırken, çok sayıda öğrenci de ülkemizden başka ülkelere gitmektedir. Türkiye, yurtdışında okuyan yaklaşık 65 bin öğrencisi ile uluslararası kaynak ülkeler arasında beşinci sırada yer almaktadır. Buna karşılık Türkiye’de okuyan uluslararası öğrenci sayısı geçtiğimiz yıllara göre artmış olmakla birlikte yaklaşık 26 binler seviyesinde kalmıştır (Özoğlu et al., 2012). Yurtdışına giden öğrenci sayımızın, ülkemize gelen öğrenci sayısından daha düşük olması, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında ülkemize gelen uluslararası öğrenciler için ülkemizin yeterince cazip olmadığı ve uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları önemli problemlerin hala çözülemediğini düşündürmektedir.

2. DATA VE METODOLOJİ

Çok sayıda uluslararası öğrenciye yıllardır ev sahipliği yapan ve bir vakıf üniversitesi olan Fatih Üniversitesi’nde 2011-2012 yılı itibarı ile 91 farklı ülkeden 923 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Bu araştırmanın hedef kitlesi üniversitenin Ankara kampüsünde Tıp Fakültesi bünyesinde yer alan tüm uluslararası öğrencilerdir. Araştırmada kalitatif metot kullanılarak, mevcut toplam 80 adet uluslararası öğrencinin tümüne anket uygulaması gerçekleştirilmiş, bu anket ile öğrencilerin ülke seçiminde ve üniversite seçiminde etkili faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anketin ilk bölümü demografik bilgileri sorgulamakta olup, aynı zamanda öğrencilerin geldikleri ülkeler, bursluluk durumları, Türkçe yeterlilikleri gibi veriler toplanmaya çalışılmıştır.

Anketin ikinci bölümünde öğrencilerin ülke seçiminde ve üniversite seçiminde etkili faktörler ölçülmeye çalışılmış, üçüncü ve son bölümde ise sorunları, önerileri veri olarak elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel özellikleri Tablo.2.1’de verilmiştir.

Tablo 2.1. Öğrenci Özellikleri

ÖĞRENCİ ÖZELLİKLERİ	Sayı	%
Cinsiyetiniz		
• Bay	52	65
• Bayan	28	35
Kaçıncı Sınıftasınız		
• Türkçe Hazırlık	34	43
• Diğer	46	57
Burs Alma Durumu		
• Evet	17	21
• Hayır	63	79
Türkiye Gelmeden Önce Türkçe Bilme Durumu		
• Evet	28	35
• Hayır	51	65
Ülkenizde Türkiye İle İlgili Tanıtım Yapıldı mı?		
• Evet	32	42
• Hayır	45	58
Türkiye Dışında Eğitim Almayı Düşündünüz mü?		
• Evet	40	51
• Hayır	38	49
Mezuniyet Sonrası Türkiye’de Kalma Durumu		
• Evet	35	48
• Hayır	38	52
Üniversitenizden Memnun musunuz?		
• Evet	69	91
• Hayır	7	9
Üniversitenizi Başkalarına Tavsiye Eder misiniz?		
• Evet	62	84
• Hayır	12	16

Araştırmaya 26 farklı ülkeden 80 öğrenci katılmıştır, katılan öğrencilerin %65’i yani 52 tanesi erkek, %35’i yani 28 tanesi bayan öğrencilerden oluşmaktadır.

Ankete katılan tüm öğrencilerin bekar oldukları tespit edildiğinden evli öğrencilerin ve ailelerinin yurtdışında yaşadıkları muhtemel sorunlar bu araştırmada tespit edilememiştir.

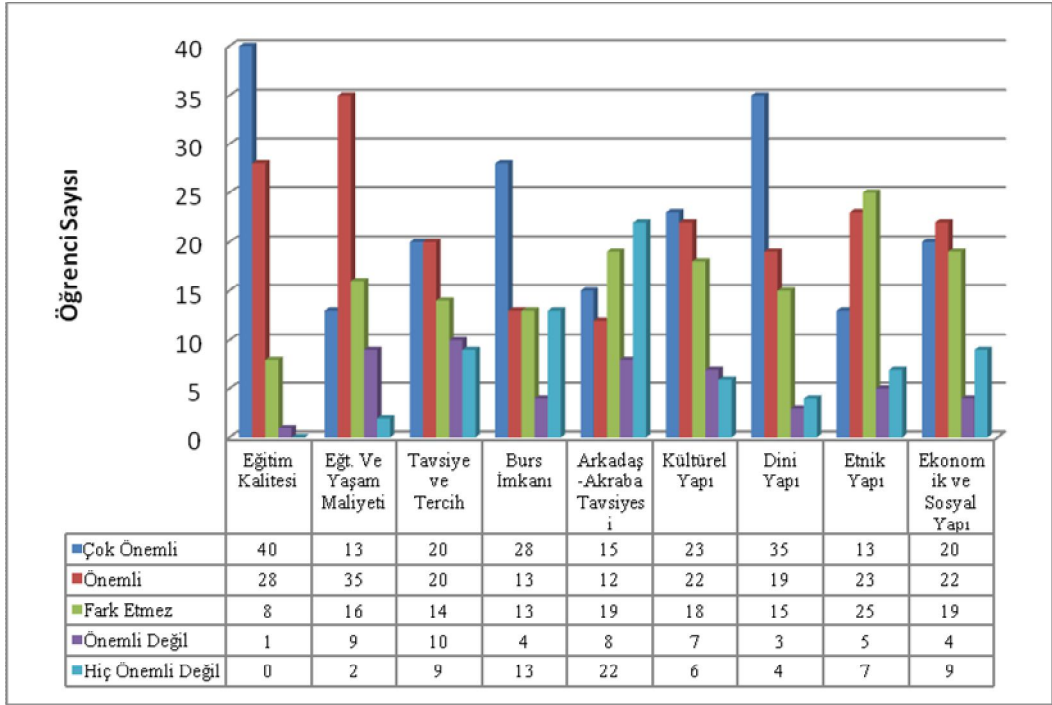
Ankete katılan öğrencilerin %42,5'i yani 34 öğrenci, yurtdışındaki Türk okullarından mezun olduklarını ve Türkçe'yi orada öğrendiklerini bu nedenle Türkiye'yi ve Türkçe'yi bilerek bilinçli olarak ülkemizdeki üniversiteleri tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Yine ağırlık olarak Türk okullarından mezun olarak Türkiye'ye gelen öğrencilerin mezun olduktan sonra ülkelerine dönerek ülkelere katkıda bulunmak istedikleri alınan cevaplar arasında yer bulmaktadır.

Öğrencilerin %21'si yani 17 adedi Burslu olarak öğrenim görmekte olup, %79'u yani 63 adedi burssuz öğrenci statüsündedir. Burslu olarak Türkiye'de bulunan öğrencilerin büyük bir bölümünün ülkelerindeki genel seçme sınavlarında üstün başarı gösteren ve yurt dışındaki Türk okullarından gelen öğrenciler olduğu tespit edilmiştir. Türk okullarından gelen öğrencilerin %80'i de uluslararası bilim olimpiyatlarında dereceye giren öğrenciler oldukları ve burslu olarak Türkiye'de okumak istedikleri ifade edilmiştir.

Öğrencilerin ülke ve üniversite seçiminde etkili olan faktörler Şekil 2.1 ve Şekil 2.2'de incelenmiştir.

Şekil 2.1 incelendiğinde, öğrencilerin ülke seçiminde etkili faktörler sırasıyla, eğitim kalitesi, eğitim ve yaşam maliyeti, dini ve kültürel yapı, ekonomik ve sosyal yapı ve burs imkanlarının öncelikle öne çıktığı görülürken, arkadaş ve akraba takviyesinin diğer etkenler kadar önemli olmadığı görülmüştür.

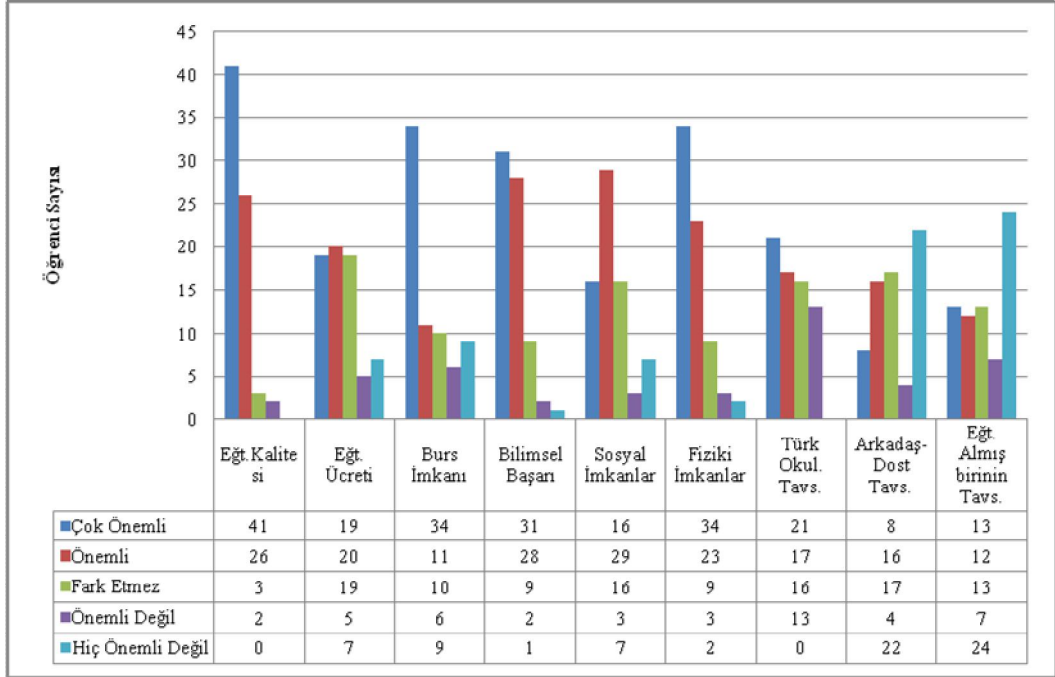

Şekil 2.1 Ülke seçiminde etkili faktörler

Yapılan anketlerde öğrencilere Türkiye'yi tercih etme nedenleri sorulmuş, öne çıkan sonuçlar olarak şunlar tespit edilmiştir;

- Türkiye'deki üniversitelerin ve eğitim kalitesinin kendi ülkelerine göre daha iyi ve ileri durumda olması,
- Gerek kendi devletlerinden sağlanan gerekse Türkiye tarafından sağlanan burs imkanlarının cazip olması,
- Sosyal, kültürel, etnik yapı, tarihi ve dini sebeplerden dolayı Türkiye'nin daha yakın hissedilmesi,
- Ülkelerindeki Türk okullarının Türkiye'ye yönlendirmesi,
- Daha önce Türkiye'de eğitim almış akraba, arkadaşlarının tavsiyeleri,
- Dil sorununun olmaması,
- Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim ücretlerinin uygun olması,
- Hayat şartlarının uygun olması,
- Ülkelerindeki fuarlarda Türkiye üniversitelerinin tanıtılması,
- Türkiye üniversitelerinin uluslararası alanda daha çok biliniyor olması,
- Türkiye'nin adının uluslararası arenada daha çok biliniyor olması.

Şekil 2.2’de öğrencilerin üniversite seçiminde etkili faktörler incelenmiştir.

Şekil 2.2 Üniversite Tercihinde Etkili Faktörler

Şekil 2.2 incelendiğinde, öğrencilerin üniversite seçiminde etkili faktörler olarak eğitim kalitesinin, burs imkanlarının ve bilimsel başarının öne çıktığı görülürken, arkadaş dost tavsiyesi ile sosyal imkanların diğer etkenler kadar önemli olmadığı görülmüştür.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Genel olarak bakıldığında ülkemize gelen uluslararası öğrencilerin büyük bir bölümünün ülkemiz hakkında ön bir bilgiye ve beklentiye göre ülkemizi tercih ettikleri ortaya konulmaktadır. Ülkemize gelen uluslararası öğrenci sayısının 26 bin, giden öğrenci sayısının ise 65 bin civarında olması, uluslararası öğrencilerin beklentilerinin hala tam anlamıyla karşılanmadığını, sosyal, ekonomik, kültürel birtakım sorunlar yaşandığını ortaya koymaktadır.

Mevcut haliyle üniversite sayısının 168’e çıktığı ve büyük bir bölümünün % 38,7 yani 65 adedi vakıf üniversitesi yani özel üniversite olmasına rağmen, bu üniversitelerin yurtdışında yeterince bilinmediği ve tanıtılmadığı, fırsatların ve imkânların yeterince ifade edilemediği gerçeği karşımıza çıkmaktadır.

Anket sonuçlarına göre sosyal, kültürel, etnik yapı, din, dil ve ortak coğrafyalardan ve ortak paydası olan ülkelerden gelen öğrenciler, ülkemiz üniversitelerinin tanıtım broşür, kılavuz ve kitapçıklarına ülkelerinde yeterince rastlanılmadığını dile getirmektedirler. Bu değerlendirme tanıtım olgusunun yeterince değerlendirilemediğini ortaya koymaktadır.

Yine ankette öğrenciler, ülkemize gelmeden mevcut akademik program, kampüs ortamı, günlük yaşantı, şehir hayatı, sosyal, kültürel ve akademik hayat hakkında daha detaylı bilgiler sunulmasının eksikliğini ifade etmektedirler. Üniversitelerin web sayfaları daha interaktif ve yabancı dillerde bilgi sunan hale getirilerek hızla güncellenmelidir.

Ankete katılan öğrenciler, vize, ikamet tezkeresi ve denklik gibi konularda bürokrasinin azaltılmasını talep etmektedirler.

Ankette öğrenciler, uluslararası ofisin faydasına vurgu yapmışlardır. Bünyesinde uluslararası ofis bulundurmayan üniversitelerde bu eksiklik giderilmeli, daha öğrenci yurtdışından gelmeden yeterince bilgilendirme ile rehberlik ve danışmanlık yapılabilir. Daha önce aynı şehir ve üniversitede bulunmuş uluslararası öğrencilerin bilgi ve tecrübeleri, tavsiyeleri paylaşılmalı, tanıtımlarda kullanılmalıdır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ülkemiz üniversitelerinin eğitim kalitesi, bilimsel başarısı, burs imkanları, eğitim ve yaşam maliyetleri, coğrafya, din, dil, kültür ortaklığı, yurtdışındaki Türk okullarının tanıtım ve yönlendirmedeki katkıları, hem ülke hem de üniversite seçiminde en önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Dünyada hâlihazırda dolaşımdaki 3,7 milyon uluslararası öğrencinin, 2020'de 7 milyona çıkacağı öngörülmektedir. 168 üniversite ve 26 bin uluslar arası öğrenci kapasitesi ile yararlandığımız bu pazar payının 2015 yılına kadar çok daha yüksek rakamlara çıkarılması öngörülmektedir. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), 2015'e kadar 100 bin, 2020'ye kadar 150 bin uluslararası öğrenciyi Türkiye'ye çekmeyi hedeflemektedir (Zaman 2012). Bu potansiyelin değerlendirilmesi ülke ekonomisine katkıyı şüphesiz artıracak, bölgede Türkiye'yi daha güçlü bir konuma taşıyacaktır.

KAYNAKLAR

Bass, M. *'The issue of permanent residency'*. CampusReview, 2005,15(47): 6.

Fam, K. S . and Gray, B. *'Asian values and Education promotion: an empirical study'*.Marketing in a Global Economy Proceedings: 2000,431–38.

Hiu, L. '*Chinese cultural schema of education: implications for communication between Chinese students and Australian educators*'. Issues in Educational Research, 2001, 15(1): 17–36.

Hung, F. S. , Shive, G. Wang, X .and Diu, J . '*A report on the export potential of Hong Kong's Education services*'. A Consultancy Study for the Hong Kong Trade and Development Council. 2005, Hong Kong.

Mazzarol, T.and Soutar, G. N. '*Push-pull factors influencing student destination choice*'. International Journal of Education Management, 2002, 16(2): 82–90.

Meili, '*Mainland Chinese students in Hong Kong and Macau*'. International Higher Education, 2007 46: 15–16.

OECD 2011, Education at a Glance,

<http://www.oecd.org/education/highereducationandadultlearning/48631079.pdf>

[Erişim Tarihi: 6.09.2012]

Opendoors (2005), *OD 2005 International Students in the U.S.*

,<http://opendoors.iienetwork.org> [Erişim Tarihi: 4.09.2012]

Özer, M., "*Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler*". Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2012.2(1), 10-13.

Özoğlu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. Ankara: SETA.2012.

Ritchie B, Cooper C and Carr N, '*Managing Educational Tourism*'. Clevedon: Channel View.2003

Roslyn Kunin and Associates, Inc. *Economic impact of international education in Canada: Final Report*. 2009.

http://www.international.gc.ca/education/assets/pdfs/RKA_IntEd_Report_enf.pdf

[Erişim Tarihi: 2.09.2012]

Van Hoof HB and Verbeeten MJ '*Wine is for drinking, water is for washing: student opinions about international Exchange programs*'. Journal of Studies in International Education, 2005, 9(1): 42–61.

YÖK, 2012, <http://www.yok.gov.tr/content/view/527/>. [Erişim Tarihi: 7.09.2012]

Zaman,2012, <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1340693&title=deik-2015e-kadar-100-bin-uluslararasi-ogrenciyi-turkiyeye-cekecek>, [Erişim Tarihi 4.09.2012]